

BERICHTEN

WERKOMSTANDIGHEDEN MOEDERTAALLERAAR

Misschien hebt u het ook in de Volkskrant gelezen: Neerlandici kunnen werk niet meer aan. Van diverse kanten was al eerder hetzelfde betoogd: o. a. oud-inspecteur Van Dis heeft herhaaldelijk de rooibouw op leraren Nederlands aan de kaak gesteld en hij is van vele kanten met harde cijfers en argumenten bijgevallen. In 1970 heeft het Instituut voor Toegepaste Sociologie te Nijmegen in opdracht van het ministerie van onderwijs en wetenschappen een onderzoek ingesteld, naar de taak, d.w.z. o.m. de tijdsbesteding in en buiten schooltijd, van de leraren (alle!) bij het voortgezet onderwijs. De conclusies hiervan zullen in 1971 worden gepubliceerd.

De sectie Nederlands van de vereniging van leraren in Levende talen heeft een memorandum voorbereid waarin gesteld wordt dat Nederlands, van ouds het centrale vak, en dus wel in het bijzonder de leraar in dat vak juist in deze periode van voortschrijdende democratisering extra taken te vervullen krijgt, o.m. i.v.m. leerlingen uit taalarme milieus. Deze taken kunnen er domweg niet meer bij, terwijl men zich er toch toe verplicht weet. Het memorandum staat op de agenda van de vergadering van deze sectie op 4 januari.

Op een recente vergadering van de gecoördineerde didactische vakcommissie Nederlands van de pedagogische academies is in een motie dezelfde gedachte neergelegd; daarbij wordt de omvang van de taak van de leraar Nederlands gekoppeld aan het aantal door hem te begeleiden studenten, en "begeleiden" is op een pedagogische academie niet hetzelfde als "lesgeven aan".

Men herinnert zich voorts de oppositie terzake van de overbelaste docenten aan het Amsterdamse Instituut voor neerlandistiek.

Dát er onverantwoordelijk hard gewerkt wordt, blijkt uit het artikel in de Volkskrant van zaterdag 19 december jl. Directeur G. Houwen van de pedagogische academie in Heerlen (zelf leraar natuurkunde!) heeft een enquête gehouden onder (echtgenoten van) kweekschoolneerlandici. "Hartinfarcten, overspanning, jarenlang slaaptabletten slikken, kapotte sfeer thuis, allerhande ziekten door verzwakking van weerstand. Een hele litanie van menselijk leed werd met de post in Heerlen bezorgd. (...) Een ondraaglijke, op den duur zeker moordende en misdadige overbelasting."

H.

TAALWETENSCHAP EN TAALONDERWIJS

In Forum der letteren 1970 afl. 2 verscheen een artikel Taalwetenschap en taalonderwijs, waarin de toespraken en de discussie opgenomen zijn die op 24 januari 1970 werden gehouden. Sprekers waren de heren Ten Brinke, Fossen, Mossel en Uhlenbeck. De verschillende inleiders houden zich voornamelijk bezig met algemene problemen op het aangegeven terrein: alleen in de toespraak van de heer Ten Brinke wordt een poging gedaan concreet aan

te geven hoe taalwetenschap in het taalonderwijs van de avo/vwo-klas kan worden geïntegreerd.

Onder taalwetenschap verstaat deze niet enige globale kennis van taalverschijnselen - die wordt op de meeste scholen wel gegeven - , maar de kennis waarvan de leerling kan aangeven op welke criteria ze berust. Buitenlandse taaldidactici die terloops over taalwetenschap bij het voortgezet onderwijs spreken, wijzen zo iets moeilijks van de hand. Hier wordt echter geen universitaire taalwetenschap voor het voortgezet onderwijs bepleit, hooguit een introductie langs wetenschappelijke (d.w.z. ordelijke en verifieerbare) weg tot een aantal sleutelbegrippen - als dat kan en zin heeft.

Dat het kan, wordt b.v. bij het onderwijs in natuurwetenschappen bewezen - en dat binnen vijf procent van het totaal aantal beschikbare lessen - , terwijl spr. zelf vijftien procent voor wetenschappelijke fundering zou willen aanvaarden. Zinvol is het, als taalwetenschap ruim wordt opgevat en ook b.v. psycho- en sociolinguïstiek omvat, en als dit onderwijs zich toelegt op taalwetenschappelijk leren denken en werken. Dit laatste brengt mee, dat deze lessen een onderzoeks karakter krijgen.

Ter illustratie laat spr. twee praktijkvoorbeelden volgen, in 1968/69 met een tweede klas gymnasium uitgevoerd. Modale bijwoorden worden verzameld en over een schaal van absoluut onwaar tot absoluut waar uitgezet ("modaal schaallezen"). Verder het "project verplaatsbaarheid", dat ongeveer tien lessen en nogal wat thuiswerk vergde. Hierbij werd van een aantal eenvoudige grammaticale constructies de verhouding tussen de reële en theoretische verplaatsbaarheid van woorden en zinsdelen berekend. Het resultaat waren de drie voorlopige wetten van Maastrepeljëm-Harmas.

H.

**Taalprogramma
voor peuters
en kleuters**

Zojuist verschenen:

Taalprogramma voor peuters en kleuters
door Drs. Rudie Gerstel

Prijs / 7,50 ISBN 90 01 33485 7

Deze handleiding bevat een overzicht van alle taal oefeningen, die thans in Haarlem in peuterspeelgroepen en op kleuterscholen plaatsvinden. Daarnaast zijn er spelletjes opgenomen, die voorbereiden op het lezen en rekenen.

Over 1 à 2 jaar zal het programma verder worden uitgebreid naar de basisschool.

Verkrijgbaar bij de boekhandel en de uitgever, postbus 567.
Groningen

Wolters-Noordhoff